

Covid-19

AANPAK VOOR EEN GELEIDELIJKE TERUGKEER NAAR DE WERKPLEK

Een samenwerking met de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu en de FOD Beleid en Ondersteuning

Versie 3 – 08/05/2020

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en
Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

Inhoudsopgave

I. Principes en uitgangspunten van de aanbevelingen	3
II. Inwerkingtreding.....	4
III. Algemene afspraken	4
IV. Bijkomende aanbevelingen voor een stapsgewijze terugkeer	5
1. Vanaf 4 mei 2020	5
2. Vanaf 18 mei 2020	6
3. Het gebruik van maskers.....	6
V. Aanbevelingen voor gebouwen	7
1. Algemeen	7
2. Werkposten.....	8
3. Ontmoetingsruimtes.....	9
4. Ontvangst van bezoekers.....	9
5. Schoonmaak van de lokalen	9
VI. Aanbevelingen voor de catering.....	10
VII. Psychosociale aanbevelingen	10
VIII. Gezondheidstoezicht	10
Meer informatie.....	11
Bijlage 1: Het dragen van het masker	12
Beslissing om het masker te dragen	12
Beslissing van de RMG van 16 april 2020	12
Conclusies voor de behoeften van de FODs, OISZ, ION's op basis van de beslissingen van de RMG van 16 april 2020	13
Bijlage 2: Psychosociale begeleiding.....	14
Richtlijnen voor psychosociale ondersteuning	14
1. Psychosociale steun (telefoon):	15
2. Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPBW) of Externe dienst voor preventie en bescherming op het werk (EDPBW):	15
3. Nuttige links	15

Ondanks de uitbraak van de coronaviruspandemie hebben we tot dusver de continuïteit van de dienstverlening binnen de federale overheidsdiensten, de openbare instellingen van sociale zekerheid en de instellingen van openbaar nut kunnen garanderen. In navolging van de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad zullen we vanaf 4 mei starten met de geleidelijke versoepeling van de beperkende maatregelen.

Het hoofddoel blijft echter de continuïteit in de overheidsdienstverlening te garanderen en tegelijkertijd onze ambtenaren, klanten en partners te beschermen.

Het doel van deze aanbevelingen is een transversale aanpak voor alle federale departementen voor generieke functies, zodat elk departement zijn progressief plan voor de terugkeer naar kantoor kan opstellen.

In functie van de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad kan/moet deze nota worden aangepast.

I. Principes en uitgangspunten van de aanbevelingen

- **Gezondheid en veiligheid van onze medewerkers komen op de eerste plaats:** we blijven onze werknemers beschermen tegen de verspreiding van het coronavirus (COVID-19) door middel van maatregelen zoals telewerken, gedwongen afstandsmaatregelen ('social distancing'), hygiënemaatregelen en het dragen van maskers.
- Ook de **geestelijke gezondheid** verdient daarbij aandacht. Veel ambtenaren dragen een verhoogde emotionele belasting in verband met hun taken en/of persoonlijke situatie.
- **Telewerk wordt zoveel mogelijk toegepast:** alle werknemers die thuis kunnen werken, **moeten thuis werken** en alle professionele activiteiten die thuis kunnen worden uitgevoerd, worden thuis uitgevoerd. Omzendbrief nr. 681 van 12 maart 2020 van de minister van Ambtenarenzaken voorziet daartoe in het neutraliseren van de regel volgens dewelke de telewerkperiodes niet meer mogen bedragen dan 3/5 van de werktijdregeling.
- **Maximaal gebruik maken van digitale faciliteiten** stelt ook meer ambtenaren in staat om productief van thuis uit te werken, en dat met respect voor het afmeldingsrecht.
- We blijven **investeren in leren**, liefst op afstand en digitaal.
- **Communicatie:** we maken gebruik van nieuwe kanalen zoals videoconferenties en 'instant messaging'-diensten om snel evoluerende informatie te delen met het personeel en de vakbonden. Deze en werknemersnetwerken genereren ook nieuwe mogelijkheden om in contact te blijven met teamgenoten en collega's uit de hele overheidsdienst.

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en
Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

- **Plannen voor de toekomst:** Als werkgevers moeten ook de meeste overheidsdiensten zich niet alleen richten op het beheer van het hier en nu, maar ook uitkijken naar de toekomst, in het besef dat de werkplek in de toekomst anders zal zijn. We dienen ons voor te bereiden op een terugkeer naar kantoor, waarbij wordt onderzocht hoe telewerk anders kan worden georganiseerd.

Wij vragen u om deze aanbevelingen te vertalen naar de concrete werking van uw organisatie, en uw medewerkers hierover verder te informeren, na overleg met uw ad-hocorganen.

II. Inwerkingtreding

Op 4 mei 2020 en geldig tot de mededeling van nieuwe aanbevelingen.

De vooropgestelde timing voor aanpassing van maatregelen kan worden bijgestuurd, en maatregelen kunnen ook worden teruggeschroefd, wanneer blijkt dat dat wenselijk en/of noodzakelijk is, en **zonder de door de Nationale Veiligheidsraad uitgevaardigde regels te overtreden.**

III. Algemene afspraken

1. **Telewerk: medewerkers blijven maximaal van thuis uit werken wanneer dat mogelijk (afhankelijk van hun functie en opdracht) en wenselijk is (vrijwillige basis). Concreet zal het management er op letten zijn om risicopersonen in telewerk te laten als zij dat willen en als zij zich beroepen op psychosociale redenen. Er is geen beperking op het aantal thuiswerkdagen en een zekere flexibiliteit in de organisatie van het werk wordt binnen elke dienst of elk team besproken om de continuïteit van de dienstverlening en de toegankelijkheid voor de klanten te garanderen.**
2. **'Social distancing':** het respecteren van de maatregelen om voldoende afstand te houden. Afstand houden, d.w.z. elk contact met andere mensen op minder dan 1,5 m afstand vermijden, blijft de beste manier om de verspreiding van COVID-19 te beperken. De 1,5 m afstand moet dus zo veel mogelijk gegarandeerd worden:
Voorbeelden:
 - i. onthaal publiek: plexiglas, loket achter glas, vloermarkering
 - ii. vergaderzaal: 50% van de capaciteit gebruiken

Zie de aanbevelingen van de FOD Werkgelegenheid voor de logistieke organisatie:
https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/news/Generiekegids_light.pdf

3. Toepassen van de hygiënemaatregelen en de barrièremaatregelen:

- **Handhygiëne:** Regelmatig de handen wassen met water en zeep (30-40 seconden). Er wordt aangeraden om de handen gedurende minstens 30 seconden te wassen, ze goed af te spoelen en ze vervolgens zorgvuldig af te drogen met propere handdoekjes. De handen mogen niet meer vochtig zijn. De mechanische handeling van het wassen is van essentieel belang.

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en
Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

- Neus en mond bedekken bij het hoesten of niezen. Bij voorkeur een wegwerpzakdoek gebruiken en die onmiddellijk daarna in de vuilnisbak met een gesloten deksel gooien. De handen vervolgens met water en zeep wassen. Geen zakdoek binnen handbereik? Nies of hoest dan in de plooi van je elleboog.
 - Ogen, neus en mond niet aanraken met ongewassen handen (zeker niet met beschermende handschoenen).
4. Elke organisatie, elke medewerker houdt zich aan de maatregelen zodra er sprake is van **een vermoedelijke besmetting met het coronavirus** en de medewerker blijft thuis: hij/zij verwittigt zijn/haar arts en werkgever zodra hij/zij symptomen vertoont die op een besmetting met het coronavirus kunnen wijzen (zie gevalsdefinitie door Sciensano: <https://www.sciensano.be/nl/gezondheidsonderwerpen/coronavirus>) of indien hij/zij, omwille van de veiligheid van de volksgezondheid, onmiddellijk volgens de procedure die is vastgesteld door het systeem van contact tracing in quarantaine wordt geplaatst (<https://www.corona-tracking.info>), onder voorbehoud van specifieke regels die gehanteerd worden in bepaalde diensten. De administratieve situatie wordt nog steeds geregeld door omzendbrief nr. 681 van 12 maart 2020 van de minister van Ambtenarenzaken.
 5. Blijf zoveel mogelijk **digitaal en op afstand vergaderen** en samenwerken.
 6. **Dienstreizen naar het buitenland blijven tot nader order niet mogelijk.** Binnenlandse dienstreizen blijven beperkt, ze kunnen alleen als ze expliciet nodig zijn voor het werk.
 7. **Grote evenementen** zoals conferenties worden niet fysiek georganiseerd, en dit tot en met **31 augustus 2020**.
 8. **Groepsactiviteiten**, van het type teambuilding, zijn verboden tot en met **31 augustus 2020**.

IV. Bijkomende aanbevelingen voor een stapsgewijze terugkeer

1. Vanaf 4 mei 2020

- Telewerk wordt zoveel mogelijk toegepast¹; In de praktijk blijft het personeel dat niet aan de hieronder vermelde punten voldoet, telewerken;
- Personeelsleden die zich naar hun werkplek moeten begeven²: moeten verplicht hun mond en neus bedekken in het openbaar vervoer en een masker dragen op de werkplek waar het niet mogelijk is om 1,5 m afstand te bewaren. Het dragen van een masker moet de virale verspreiding verminderen. Die maatregel komt bij de andere maatregelen die de basismaatregelen zijn: "Ik draag het om u te beschermen en u draagt het om mij te beschermen";

¹ Tot er een nieuwe richtlijn komt van de Nationale Veiligheidsraad.

² Het management van elke organisatie bepaalt welke medewerkers tot deze categorie behoren.

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en

Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

- Diensten die absoluut publiek moeten ontvangen, moeten dat kunnen doen, voor zover de interacties met het publiek niet vanop afstand kunnen gebeuren (mail, telefoon, videoconferencing, enz).
- .

2. Vanaf 18 mei 2020

- Telewerk wordt zoveel mogelijk toegepast³. In de praktijk blijft het personeel dat niet aan de hieronder vermelde punten voldoet, telewerken;
- Veldactiviteiten die zijn stopgezet, gereduceerd of niet, worden weer volledig of geleidelijk aan operationeel als de gezondheidsomstandigheden dat toelaten;
- De medewerkers die hun opdrachten niet (voltijds of deeltijds) van thuis uit kunnen uitvoeren, gaan opnieuw naar de kantoorgebouwen, enkel voor die specifieke activiteiten die ze niet van thuis uit kunnen uitvoeren, en respecteren de hygiënische en sociale afstandsmaatregelen. Die activiteiten worden gepreciseerd door het management van elke organisatie;
- Specifieke activiteiten die enkel ter plaatse bij de instellingen uitgevoerd kunnen worden, worden georganiseerd met inachtneming van de hygiënische en sociale afstandsmaatregelen, en met aanpassing van de werkruimtes en de gemeenschappelijke zones. Bij de organisatie van de werkzaamheden wordt gezorgd voor een evenwichtige verdeling van de activiteiten tussen alle personeelsleden van de betrokken dienst, met name door middel van een systeem van shift site/telewerk;
- Ook face-to-face dienstverlening, waarbij medewerkers in contact komen met burgers, is opnieuw mogelijk; met respect voor de maatregelen op het vlak van hygiëne en 'social distancing' en voor zover deze niet op afstand kan worden georganiseerd (zie algemene afspraken);
- Selecties van nieuwe medewerkers kunnen georganiseerd worden als de maatregelen op het vlak van hygiëne en 'social distancing' gerespecteerd worden (zie algemene afspraken);
- Opleidingen **die onontbeerlijk zijn voor de functie** kunnen georganiseerd worden als de maatregelen op het vlak van hygiëne en 'social distancing' gerespecteerd worden;
- Bedrijfsrestaurant: het aanbod blijft beperkt tot koude schotels om mee te nemen; de restaurants gaan enkel hiervoor open.

In functie van de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad zal elke organisatie haar plan voor de "geleidelijke terugkeer naar de werkplek" opstellen, waarbij de arbeids- en veiligheidsomstandigheden gegarandeerd worden, zodat alle werknemers naar de werkplek kunnen terugkeren. Het management zal er op letten om risicopersonen in telewerk te laten als zij dat willen en als zij zich beroepen op psychosociale redenen.;

3. Het gebruik van maskers

Er dient herhaald te worden dat het gebruik van een masker op zich niet volstaat als beschermingsmaatregel en dat dit altijd gecombineerd moet worden met andere maatregelen voor

³ Tot er een nieuwe richtlijn komt van de Nationale Veiligheidsraad.

infectiepreventie en -bestrijding. In de huidige fase van de epidemie blijft 'social distancing' in combinatie met goede handhygiëne en de naleving van de maatregelen bij hoesten, de voornaamste preventie maatregel. Het gebruik van maskers wordt aanbevolen voor situaties waarin het onmogelijk is om minstens 1,5 m afstand te bewaren.

Volgens het besluit van de Nationale Veiligheidsraad van 24/04/2020 blijven chirurgische maskers en FFP2 voorbehouden aan beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg, verzorgingstehuizen, gemeenschappen en veiligheidsdiensten (zie bijlage 1).

De medewerkers moeten verplicht hun mond en neus bedekken in het openbaar vervoer en een masker dragen op de werkplek waar het niet mogelijk is om 1,5 m afstand te bewaren. Het is de persoonlijke verantwoordelijkheid van elke medewerker om zich te voorzien van een middel om zijn/haar mond en neus te bedekken om het openbaar vervoer te kunnen nemen.

Volgende punten dienen evenwel onderstreept te worden:

- Het dragen van een stoffen masker is voornamelijk bedoeld om de omgeving te beschermen en niet zozeer de drager;
- Het dragen van een masker kan de andere maatregelen die al opgelegd zijn, zoals 'social distancing', een goede handhygiëne, hoesten in de plooi van de elleboog en quarantaine bij symptomen van COVID-19, niet vervangen;
- De maskers moeten op een correcte manier gebruikt worden: men moet de handen wassen alvorens het masker op te zetten, het masker moet de neus, de mond en de kin bedekken, men mag de binnenkant niet aanraken en men moet de handen wassen nadat men het masker heeft afgezet. Daarom worden de maskers niet aanbevolen voor kinderen in crèches of lagere scholen;
- Wasbare maskers moeten elke dag op minimum 60° gewassen worden en moeten volledig droog zijn voordat ze opnieuw gebruikt worden.

V. Aanbevelingen voor gebouwen

Overeenkomstig de generieke gids om de verspreiding van COVID-19 op het werk tegen te gaan, uitgegeven door de FOD Werkgelegenheid, moet de arbeidsorganisatie de volgende aanbevelingen naleven:

1. Algemeen

- Er moet vermeden worden dat de werknemers tegelijkertijd toekomen.
- Gebruik spreidingsmaatregelen bij in-, uit- en doorgangen met hulpmiddelen zoals markeringen, linten of fysieke barrières, en overweeg eenrichtingsverkeer in gangen waar personen elkaar te vaak of zonder voldoende afstand kruisen. Leg voorrangregels vast voor trappen (naar boven en naar beneden, rechts, links).
- Voorzie als het mogelijk is in meerdere in- en uitgangen. Besteed aandacht aan de inrichting van parkeerplaatsen (aantal, spreiding, ook voor fietsen).
- Zorg voor desinfecterende gel bij de ingang van de gebouwen en bij de liften.
- Zorg voor een spreiding van het werk in de tijd gedurende een kalenderdag (bv. mogelijkheden om het werk vroeger en ook later op de dag te beginnen), rekening

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en

Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

houdend met de aard van de activiteiten, en zorg ervoor dat de continuïteit van de dienstverlening en de toegankelijkheid voor de klanten gegarandeerd is. In die zin moeten de organisaties analyseren of hun openingsuren niet uitgebreid kunnen worden om flexibele uurroosters zoveel mogelijk toe te laten.

- Beperk het aantal personen dat tegelijkertijd gebruik maakt van een lift (laat bv. slechts één persoon in een kleine lift toe als de afstandsregels niet gerespecteerd kunnen worden).
- Laat deuren die niet gesloten mogen worden om veiligheidsredenen (bv. branddeuren) zoveel mogelijk openstaan om veelvuldig aanraken te vermijden (als een deur vergrendeld is, dient dit aangeduid te worden met een pictogram om te vermijden dat iedereen de deur probeert te openen en om veelvuldig aanraken te vermijden).
- Leef de brandpreventiemaatregelen na: ingrepen om de mensenstroom in goede banen te leiden, ... mogen de maatregelen op het vlak van brandpreventie niet naar het achterplan doen verdwijnen. Die maatregelen zullen misschien herzien moeten worden na de goedkeuring van nieuwe arbeidsmodaliteiten. Communicatie naar de interne interventieteams is altijd aanbevolen (of de maatregelen nu aangepast worden of niet).
- Pas de instructies met betrekking tot de eerste hulp aan: bepaalde instructies werden aangepast naar aanleiding van Covid-19. Die moeten duidelijk gecommuniceerd worden aan de bedrijfseerstehulpverleners.
- Beperk de evacuatieoefeningen tot theorie en door testen op afstand te organiseren.
- Voer een risicoanalyse uit voor elke zone van het "gebouw", eventueel met de hulp van de IDPBW en/of EMPREVA (of de EDPBW voor organisaties die niet aangesloten zijn bij Empreva). Het resultaat van deze analyse zal een lijst zijn van specifieke preventiemaatregelen waartoe wordt beslist. Het is belangrijk om die bijzondere maatregelen te communiceren aan het personeel dat werkzaam is in het gebouw in kwestie.
- Beperk verplaatsingen binnen het gebouw zoveel mogelijk.
- Zorg voor een goede ventilatie van de lokalen, bij voorbeeld door waar mogelijk de deuren en ramen te openen. Als het gebouw kunstmatig geventileerd wordt, moet hergebruik van de lucht zoveel mogelijk vermeden worden, en het is aangewezen om volledig nieuwe lucht naar binnen te brengen.

2. Werkposten

- Creëer voldoende afstand tussen werkposten; als dat niet mogelijk is, organiseer de inrichting van de werkpost zo dat voldoende afstand kan worden bewaard, bv. slechts bepaalde bureaus gebruiken in open offices, werkplekken herschikken of onderbrengen in afzonderlijke ruimtes, met de rug naar elkaar toe werken i.p.v. face to face, ...
- **Gemeenschappelijke kantoren worden slechts gebruikt voor maximaal 50% van hun capaciteit** en de 'social distancing' van minimum 1,5 m wordt daarbij gerespecteerd.
- Medewerkers gebruiken bij voorkeur dezelfde werkpost om de tracing te vergemakkelijken.

- In gedeelde werkruimtes gebruiken de medewerkers hun eigen klavier en hun persoonlijke muis of altijd dezelfde. Het 'clean desk'-beleid is verplicht in gedeelde werkruimtes.
- Voer een risicoanalyse 'werkpost' uit waarbij elke activiteit die uitgevoerd wordt op deze werkpost overlopen wordt met de eventuele hulp van de IDPBW en/of EMPREVA (of de EDPBW voor organisaties die niet aangesloten zijn bij Empreva). Het resultaat van deze analyse zal een lijst zijn van specifieke preventiemaatregelen waartoe wordt beslist voor elke werkplek. Het is belangrijk om die bijzondere maatregelen te communiceren aan het personeel dat de betrokken activiteiten uitvoert.

3. Ontmoetingsruimtes

- Ruimtes voor vergaderingen, conferenties, informele lunch, pauze,... **worden gebruikt voor maximaal 50% van hun capaciteit**, met naleving van de maatregelen op het vlak van hygiëne en 'social distancing'; de ruimtes van de bedrijfsrestaurants blijven gesloten.
- Beperk het aantal personen dat gelijktijdig aanwezig is bij automaten en multifunctionele printers.
- Spreid indien nodig de pauzes en lunchtijden.
- Beperk het aantal personen dat tegelijkertijd aanwezig is in de kleedkamers en de sanitaire voorzieningen. Voer het beheersplan uit voor legionella in stilstaand water, in het bijzonder in de douches en de verwarmingsketels.

4. Ontvangst van bezoekers

Spreid de bezoeken opdat er niet te veel externe personen tegelijkertijd in de lokalen en wachtzalen aanwezig zijn en zorg voor specifieke bewegwijzering met inachtneming van de maatregelen op het gebied van hygiëne en sociale afstand; deze vinden alleen plaats als er deze contacten niet op afstand kunnen worden gelegd:

- Automatisch onthaal met eID-kaartlezer indien nodig en mogelijk;
- Plaats waar post en pakjes contactloos kunnen worden gedeponneerd;
- Zorg ervoor dat leveringsbonnen vanop afstand ondertekend kunnen worden;
- Respecteer de regels inzake hygiëne en 'social distancing' in ontmoetingsruimtes: Reorganiseer de inrichting van de onthaalruimte/receptie. (Beperk het aantal zitplaatsen in de wachtzaal, breng plexiglas aan,...);
- Organiseer indien mogelijk een onthaalprocedure op afspraak.

5. Schoonmaak van de lokalen

Het personeel dat belast is met de schoonmaak van lokalen en materiaal moet er te allen tijde op toezien dat de volgende aanbevelingen voor schoonmaak en hygiëne opgevolgd worden:

- Zorg ervoor dat de lokalen proper zijn en maak zeker de gladde oppervlakken die geregeld aangeraakt worden (deurklinken, trapleuningen, gedeeld materiaal, bureaus, toiletten, liftknoppen, multifunctionele printers, drank-, snack-, koffieautomaten,...) meermaals per dag schoon.
- Vergaderzalen worden na afloop van de vergadering schoongemaakt.

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en
 Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

- De schoonmaakproducten die daar gewoonlijk voor gebruikt worden, volstaan. Een bijkomende desinfectering is niet nodig.
- Maak de vaat na elk gebruik grondig schoon met water en detergent.
- Vermijd het gebruik van gemeenschappelijke vaatdoeken.
- Was de gebruikte poetsdoeken vaak op een zo hoog mogelijke temperatuur.

Het is raadzaam om een reinigingsopvolging te doen via een checklist of een pictogram (bijv. rode kaart/groene kaart).

- Elke organisatie stelt alles in het werk om, eventueel via het raamcontract van het gebouwbeheer, het aantal reinigingsuren van de verschillende lokalen te verhogen.

VI. Aanbevelingen voor de catering

Behoudens andersluidende federale richtlijnen betreffende de bedrijfscatering mogen de bedrijfsrestaurants die hiertoe de mogelijkheid hebben een take-away service aanbieden, **enkel op bestelling en enkel met elektronische betaling** (contactloos elektronisch betalen of de code invoeren met behulp van stokjes bijvoorbeeld). Hierbij moet er in het bijzonder aandacht besteed worden aan de bescherming van het personeel van de bedrijfsrestaurants. Er kan overwogen worden om gespreide uurroosters te organiseren.

VII. Psychosociale aanbevelingen

Wij weten dat er personeelsleden zijn die het bijzonder moeilijk hebben in deze crisisperiode: verlies van een naaste, sociaal isolement, angstwekkend klimaat, ...

Meer dan ooit staan de Sociale Dienst en de personen die instaan voor psychosociaal welzijn (psychosociale preventieadviseurs en de vertrouwenspersonen) ter beschikking om ondersteuning te bieden (cf. intranet).

Er moet in het bijzonder aandacht besteed worden aan de terugkeer van de personeelsleden die moeilijke momenten doorstaan hebben tijdens de afzonderingsperiode of die besmet waren met Covid-19 (de collega's geruststellen).

VIII. Gezondheidstoezicht

De arbeidsgeneesheer is het aanspreekpunt voor alle vragen, van de werkgever of van de werknemers, over de gezondheidsrisico's of de risico's en aanpassingen van de werkpost, alsook voor klachten in verband met de arbeidsomstandigheden. Er kan dan een verzoek om gezondheidstoezicht worden ingediend bij Empreva of de externe dienst.

Empreva, of de externe dienst, is bevoegd voor de organisatie van de:

- Voorafgaande gezondheidsbeoordelingen;

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

- Werkhervattingen;
- Spontane raadplegingen of bezoeken voor werkherhvatting voor personen met ziekteverlof
- Consultaties in het kader van een zwangerschap.

Meer informatie

- De algemene informatiesite: <https://www.info-coronavirus.be/nl>
- Generieke gids om de verspreiding van COVID-19 op het werk tegen te gaan: https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/news/Generiekegids_light.pdf
- Empreva's website: <https://www.empreva.be/nl/news/>
- Covid-19 en Psychosociale ondersteuning van de FOD Volksgezondheid: <https://www.health.belgium.be/nl/covid-19-psychosociale-ondersteuning>

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en
Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

Bijlage 1: Het dragen van het masker

Beslissing om het masker te dragen

Besluit van de Nationale Veiligheidsraad van 24 april 2020:

- Chirurgische en FFP2 maskers blijven voorbehouden aan professionals in de gezondheidszorg, verpleeginstellingen, gemeenschappen en veiligheidsdiensten⁴;
- Comfortmaskers / stoffen maskers of alternatieve bescherming:
 - Zeer aan te bevelen in de openbare ruimte;
 - Verplicht in het openbaar vervoer voor gebruikers van 12 jaar en ouder.

In de arbeidswereld zal de werkgever - ook de publieke – beschermingsmateriaal en gebruiksinstructies ter beschikking moeten stellen om de werknemers te beschermen, indien dit noodzakelijk blijkt.

Beslissing van de RMG van 16 april 2020

Type maskers	Sectoren van de zorg	Andere sectoren
Maskers FFP2	<ul style="list-style-type: none">• FFP2-maskers moeten prioritair worden gereserveerd voor de zorgprofessional bij het uitvoeren van procedures, behandelingen en manoeuvres met aërosolvormend vermogen bij patiënten met mogelijke of bevestigde COVID-19	
Chirurgische maskers Prioriteit nr 1	<ul style="list-style-type: none">• voor personen die zorg en/of bijstand verlenen (gedefinieerd als zorgverleners) aan mogelijke of bevestigde COVID-19 patiënten op een afstand van < 1,5m, behalve tijdens aerosoliserende procedures (FFP2) ;• voor personeel in de gezondheidszorg dat rechtstreeks in contact komt met besmettelijke afscheidingen van mogelijke of bevestigde COVID-19-patiënten (ook na overlijden of bij het wassen van linnen gebruikt in COVID-eenheden);• voor alle andere activiteiten in zorginstellingen waar het dragen van chirurgische maskers al voor de COVID-19-uitbraak deel uitmaakte van de routine (bijv.: operatiekamer, steriele eenheden, laboratoriumpersoneel van lucht- en spijsverteringsmonsters zonder laminaire stromingskappen) ;	<ul style="list-style-type: none">• medewerkers in mortuaria en uitvaartcentra, evenals medewerkers in industriële wasserijen die in direct contact komen met de vuile was in COVID-19 units.

⁴ Voor veiligheidsidentificatiedienst: https://www.belgium.be/nl/justitie/veiligheid/voorzorgen_nemen/veiligheidsdiensten

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en

Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

Type maskers	Sectoren van de zorg	Andere sectoren
	<ul style="list-style-type: none"> • voor de patiënt COVID-19 mogelijk of bevestigd⁵ 	
Chirurgische maskers Prioriteit nr 2 (als stock = ok)	<ul style="list-style-type: none"> • gezondheidswerkers in niet-COVID-19 eenheden, verpleeghuizen en andere woongemeenschappen in nauw contact met bewoners/patiënten ; • ambulancedienstverleners in niet-COVID-ambulances. 	<ul style="list-style-type: none"> • niet-gezondheidszorgmedewerkers in een gemeenschap die rechtstreeks contact hebben met de bewoners (bv. huishoudsters) ; • alle bewoners van een residentiële gemeenschap; • personeel in essentiële functies waarbij een afstand van 1,5 m niet kan worden aangehouden, zoals de politie bij interventies (niet bij het uitvoeren van administratieve taken).
Comfortmaskers	<ul style="list-style-type: none"> • familieleden die een patiënt bezoeken met een beperkt immuunsysteem; • contact met "MRSA/MDRO-patiënten". 	
Stoffen maskers		<ul style="list-style-type: none"> • door mensen zonder symptomen als middel om a/presymptomatische overdracht te voorkomen in omstandigheden waarin sociale afstand moeilijk te garanderen is

Conclusies voor de behoeften van de FODs, OISZ, ION's op basis van de beslissingen van de RMG van 16 april 2020

1. Geen FFP2-masker (behalve voor specifiek politiepersoneel dat al FFP2's gebruikte) ;
2. Chirurgische maskers voor medische beroepen, veiligheidspersoneel en personeel in "federale woongemeenschappen" (gevangenen, specifieke groepen van Fedasil, enz.) ;
3. Comfort-/stoffen maskers voor de reis van huis naar privé en voor functies (buiten nr. 2) die geen afstand van 1,5 m kunnen respecteren.

Referenties voor het concept van veiligheidspersoneel:
https://www.belgium.be/nl/justitie/veiligheid/voorzorgen_nemen/veiligheidsdiensten

⁵ in contact met zorgpersoneel, in contact met pasgeborenen (bv. borstvoedende moeder COVID-19+), wonend in een woongemeenschap, wonend in hetzelfde huishouden als een persoon die het risico loopt een ernstige vorm van COVID-19 te ontwikkelen en als verwijdering van deze persoon onmogelijk is, of die deel uitmaakt van het zorgpersoneel wanneer zij weer aan het werk gaan (zie de criteria in de procedure)

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en
 Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be

Bijlage 2: Psychosociale begeleiding

Richtlijnen voor psychosociale ondersteuning

- **Erkenning voor iedereen:** iedereen heeft zijn specifieke context waardoor het doorkomen van de COVID-weken niet eenvoudig is. Daarom moet men vanuit de organisatie dit ook erkennen, en iedereen bedanken voor de geleverde inspanningen. Dit kan door dit proactief te communiceren waarbij men niet mag focussen op 1 bepaalde doelgroep maar op iedereen.
- **Medeleven** voor mensen die persoonlijk getroffen zijn door de COVID crisis: de medewerkers werden mogelijks zelf geconfronteerd door ziekte of in de dichte familie. Mogelijks zijn naasten overleden. Er moet dus zeker ook aandacht gaan naar het uiten van medeleven voor deze personen. Doorverwijzen naar de goede kanalen waar men terecht kan voor meer informatie hieromtrent <https://www.info-coronavirus.be/nl/psychosociale-hulpverlening>
Hier is bijvoorbeeld ook een brochure rond rouw te vinden.
- Bekijken hoe men omgaat met ‘**terugkeer**’ na ziekte/bij rouw naar de werkvloer. Het is een specifieke context waarbij wat meer begeleiding over een terugkeer naar de werkvloer misschien nodig is. (denk aan het stigma als men de ziekte heeft doorgemaakt of van dichtbij heeft beleefd + hoe kan men als team/leidinggevende omgaan met een rouwende collega > zie voor tips in de brochure https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/202004_22_brochure_deuil_nl.pdf). Let erop dat het terugkeren naar de normale toestand niet betekent dat mensen direct weer volledig operationeel zijn. Het kan bij sommige mensen even duren. Het is dus nuttig dat de leidinggevenden, in samenwerking met het betrokken personeelslid, bepalen wat er van hem/haar wordt verwacht tijdens deze periode van readaptatie.
- Duidelijke richtlijnen vanuit de werkgever over de stapsgewijze terugkeer naar de werkplek, bv: eerst wat rust inplannen (indien nodig), wat kan wel/niet in transitiefase. Bij voorbeeld een duidelijk beleid bepalen inzake vergaderingen, opleiding en aanwezigheid op kantoor.
- Het proactief communiceren over het ondersteuningsaanbod vanwege de interne preventiedienst & de rol van Empreva ; onder andere waar het mogelijk is bijkomende hulp te bekomen. De webpagina van Empreva: Quarantaine en goede mentale gezondheid: <https://www.empreva.be/nl/news/quarantaine-en-goede-mentale-gezondheid>
- Elke organisatie zal ook haar alcohol- en drugspreventiebeleid wijselijk uitvoeren door situaties die zich op de werkvloer voordoen en de manier waarop er verwacht wordt mee om te gaan, in het beleid op te nemen.

1. Psychosociale steun (telefoon):

Eerste psychosociale hulp:

- Voor gevalideerde informatie en psychosociale steun - 0800/14 689 of <https://www.info-coronavirus.be/nl/>
- Doven of slechthorenden: contacteer het informatienummer via de afstandstolkdienst van [CAB Vlaanderen](#)
- Tele-Onthaal: 106 (dringende nood aan een opvanggesprek)
- Kinderen en jongeren: 102 of mail, chat, forum ook mogelijk: <https://awel.be/>

Luisteren en meer specifiek advies:

- Om de zelfmoordlijn te contacteren, vorm het nummer 1813 of surf naar www.zelfmoord1813.be/
- Om de [hulplijn geweld](#) te contacteren, vorm het nummer 1712 of surf naar <https://1712.be/>
- Voor ouders: eerste hulp bij opvoedingsgevallen, vorm het nummer 078 15 00 10. <http://www.opvoedingslijn.be/>
- Voor alle vragen over drank, drugs, pillen, gamen en gokken, vorm het nummer 018 15 10 20. <https://www.druglijn.be/>
- Het ondersteuningsplatform voor zorgverleners: www.dezorgsamen.be
- Helpdesk Solentra voor vluchtelingen die Arabisch, Farsi of Dari spreken: (telefonisch of via Whatsapp) 0496/ 557262. Flyer [Helpdesk Solentra Vluchtelingen NL](#)

2. Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPBW) of Externe dienst voor preventie en bescherming op het werk (EDPBW):

Een aanspreekpunt voor welzijn op het werk, zowel voor werkgevers en leidinggevenden als voor individuele werknemers. Deze kunnen steeds in vertrouwen contact opnemen met hun EDPBW/IDPBW als ze ondersteuning nodig hebben in de persoonlijke werksituatie.

3. Nuttige links

- [Informatiepagina "coronavirus" van de federale overheid](#)
- [Informatie van de federale overheid over psychosociale ondersteuning "coronavirus"](#)
- [Rode Kruis Vlaanderen](#)
- [La Croix Rouge de Belgique](#)
- [World Health Organisation](#)
- [Meer informatie over centra voor leerlingenbegeleiding](#)
- www.slachtofferzorg.be
- <https://www.empreva.be/nl/news>

Aanspreekpunten: Ben Smeets (FOD Bosa) ben.smeets@bosa.fgov.be en
Angélique Heusicom (FOD Gezondheid) angelique.heusicom@health.fgov.be